

BEROEPSBEELD MBO-DOCENT

ONTWIKKELING VAN STARTER TOT EXPERT

HANDVAT VOOR
PROFESSIONELE
ONTWIKKELING

BEROEPSBEELD MBO-DOCENT

Studenten in het mbo hebben te maken met een sterk veranderende arbeidsmarkt en samenleving. Van mbo-docenten vraagt dit dat zij studenten voorbereiden op hun toekomst in de maatschappij. Dus niet alleen opleiden voor een beroep, maar ook voor een leven lang ontwikkelen en voor goed burgerschap. Dat alles doen zij niet alleen, maar samen met hun collega's, binnen de mbo-school en in de beroepspraktijk. Daarmee is het beroep van mbo-docent een rijk en gevarieerd beroep met tal van leer- en ontwikkelmogelijkheden.

Domeinen

Binnen het beroepsbeeld van mbo-docent bestaan vier domeinen (zie binnenzijde). Een docent is in elk geval bekwaam en actief in het domein 'verzorgen van onderwijs', maar kan dat combineren met één of meerdere van de drie andere domeinen in het beroepsbeeld. In elk van de vier domeinen kan een docent zich ontwikkelen. Vier groeistadia zijn daarbij te onderscheiden: 'in opleiding', 'starter', 'ervaren' en 'expert'. Het beroepsbeeld biedt daarmee een handvat voor de professionele ontwikkeling van de mbo-docent. Het ontwikkelingsperspectief staat hierin centraal. Een docent bepaalt, in samenspraak met de omgeving, in welke richting hij of zij zich wil ontwikkelen. Het kwalificatiedossier mbo-docent (2015) beschrijft de beginnend beroepsbeoefenaar. Hierin staat beschreven welke kennis en vaardigheden de mbo-docent nodig heeft om zijn taken te vervullen. Dit beroepsbeeld laat zien hoe een mbo-docent zich binnen het beroep van mbo-docent verder kan ontwikkelen.

Duurzame loopbaanontwikkeling

Het beroepsbeeld biedt mbo-docenten, onderwijsteams, besturen, leidinggevend en stafafdelingen inzicht in wat nodig is binnen mbo-scholen én in samenwerking met de beroepspraktijk, mogelijkheden voor duurzame loopbaanontwikkeling te faciliteren en te ondersteunen. Kernvragen daarbij zijn: wat heeft een docent nodig om de gewenste loopbaanontwikkeling te realiseren? Welke mogelijkheden krijgt een docent om deze ontwikkeling te realiseren? Met welke facilitering? Hoe wordt een docent in de gelegenheid gesteld om de loopbaanontwikkeling in praktijk te brengen en hoe verkrijgt een docent erkenning voor de rol?

Een beroepsbeeld is voortdurend in ontwikkeling. Dit beroepsbeeld is dan ook bedoeld om samen in te kleuren, elementen aan te vullen of weg te laten. Het beroepsbeeld levert een bijdrage aan de erkenning en waardering van een docent en kan gebruikt worden het gesprek over het beroep van mbo-docent aan te gaan om daarmee het beroep 'mbo-docent' te versterken en aantrekkelijker te maken.

Totstandkoming

Dit beroepsbeeld is onder regie van de BVMBO en het Platform Samen Opleiden & Professionaliseren MBO (MBO Raad) ontwikkeld, geïnspireerd door het beroepsbeeld voor de leraar voor het voortgezet onderwijs. In verschillende sessies met docenten, hr-adviseurs, hr-directeuren, bestuurders, lerarenopleiders, lectoren, ecbo, AOb-FNV, CNV Onderwijs, UNIENFTO/FvOv, MBO Raad en BVMBO, is verkend hoe dit beroepsbeeld er in de context van het mbo uitziet en welke taal en systematiek past bij het mbo.

Contact

Wilt u meer weten en/of aan de slag met het instrument, neem dan contact op met de MBO Raad (platformsamenoopleiden@mboraad.nl), BVMBO (info@bvmbo.nl) of met uw vakbond.

Versie maart 2019

VERZORGEN VAN ONDERWIJS VOOR STUDENTEN

Een docent in het middelbaar beroepsonderwijs draagt bij aan het proces van beroepsontwikkeling van studenten en geeft vorm aan het leren vanuit de beroepspraktijk waarvoor zij opleiden. Dat is de kern van het beroep. Het proces van beroepsontwikkeling krijgt vorm door studenten aan te spreken vanuit het beroepspectief, professioneel handelen te stimuleren, vaardigheden aan te leren en studenten wegwijs te maken in het verschil tussen een theoretische benadering of een pragmatische handelswijze in de context van het beroep. De studentenpopulatie bestaat uit jongeren en volwassenen, met een diversiteit in achtergrond en leefwereld. Dit vraagt een breed handelingsrepertoire van de docent. Docenten zijn altijd actief in het primaire proces en dragen daarmee direct bij aan het opleiden van studenten. De rol van docent

als begeleider van leertrajecten van zelfstandig lerende en ondernemende studenten wordt, naast het overdragen van (vak)kennis, belangrijker.

Docenten hebben naast het opleiden voor een beroep nog twee even belangrijke taken: studenten een goede start geven in onze samenleving en toerusten voor een vervolgopleiding. Docenten volgen de nieuwste ontwikkelingen in hun vakgebied en in het beroepsdomein. Daarnaast vertalen zij deze ontwikkelingen naar hun onderwijs, zodat studenten opgeleid worden voor de toekomst. Mbo-docenten werken vanuit hun onderwijsteam samen met het werkveld. Doordat de opleiding nauw is verbonden met de beroepspraktijk, vraagt dit ook om mbo-docenten die goede netwerkers zijn.

VOORBEELDEN

PEDAGOGIEK-DIDACTIEK

- EXPERT IN ACTIVERENDE DIDACTIEK, DIGITALE DIDACTIEK
- EXPERT IN PRAKTIJKLEREN
- EXPERT IN PEDAGOGISCH HANDELEN BIJ SPECIFIEKE ZORGVRAGEN EN/OF DOELGROEPEN

STUDENTBEGELEIDING

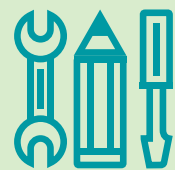
- (STUDIE)LOOPBAANBEGELEIDER
- BPV-BEGELEIDER
- STUDENTCOACH

BEROEPS-/VAKINHOUD

- ERVARINGSDESKUNDIGE BEROEP (BV VERPLEEGKUNDIGE, KAPPER, MONTEUR, VEEHOUDER)
- LEERMEESTER
- HYBRIDE DOCENT (WERKEN IN ONDERWIJS ÉN PRAKTIJK)
- VAKDOCENT (NEDERLANDS, REKENEN, BURGERSCHAP)

BEROEPS-/VAKDIDACTIEK

- REMEDIAL TEACHER REKENEN
- DOCENT BEROEPSVAARDIGHEDEN, BIJV. MONTAGE-TECHNIEKEN, TILTECHNIEKEN, PROGRAMMEREN

VERNIEUWEN BEROEPSONDERWIJS

Docenten in het mbo ontwikkelen doorlopende leerlijnen, nieuwe lesmodules en nieuwe opleidingen passend bij de uitdagingen van de 21ste eeuw in bedrijfsleven en werkveld én passend bij de verschillende doelgroepen. In nauwe samenwerking met het bedrijfsleven geven onderwijsteams vorm aan de onderwijsontwikkeling en aan de ontwikkeling van de beroepspraktijk. Dit vraagt ondernemendheid en onderzoekend vermogen van de docent en het onderwijsteam.

Docenten kunnen werken aan het verbeteren van de eigen lespraktijk, samen met collega's, door bijvoorbeeld het doen van praktijkgericht onderzoek dat een bijdrage levert aan de ontwikkeling van het onderwijs. Zo kunnen zij participeren in practoraten of in onderzoek dat binnen mbo-scholen zelf wordt uitgevoerd, bijvoorbeeld door collega-masterdocenten of docent-promovendi. Ook kunnen docenten zelf praktijkonderzoek doen, bijvoorbeeld als docent-onderzoeker of als student aan een masteropleiding.

VOORBEELDEN

ONTWERPEN

- ONDERWIJSONTWIKKELAAR
- AUTEUR LESMETHODE
- ONTWERPER KEUZEDEEL
- EXAMENONTWIKKELAAR

ONDERZOEKEN

- LID DOCENT-ONDERZOEKER
- LID VAN EEN PRACTORAAT
- DOCENT IN MASTEROPLEIDING

ONDERNEMEN

- HYBRIDE DOCENT IN CROSS-OVER TRAJECT
- ONDERWIJSINNOVATOR

LEREN VAN EN MET COLLEGA'S

Mbo-docenten maken deel uit van een team. De essentie van werken in teamverband in het mbo is dat de docent niet als individu studenten opleidt, maar dat het team een mix van ervaring en expertises inzet om dat voor elkaar te krijgen. Reflecteren op vernieuwing van het onderwijs en op de kwaliteit van het eigen functioneren, gebeurt in het onderwijsteam. Een team is de context die het voor docenten mogelijk maakt om van elkaar te leren en elkaar te versterken. Zo zorgen docenten samen voor de kwaliteit van onderwijs. Samenwer-

ken in een team betekent ook aandacht besteden aan teamontwikkeling.

Een mbo-docent levert een bijdrage aan de professionalisering van collega-docenten en docenten in opleiding. Ervaren docenten kunnen collega's die nieuw zijn in het beroep coachen, begeleiden en opleiden. Ook zijn er docenten die hun expertise delen met collega's door scholing en trainingen te verzorgen op studiedagen of conferenties.

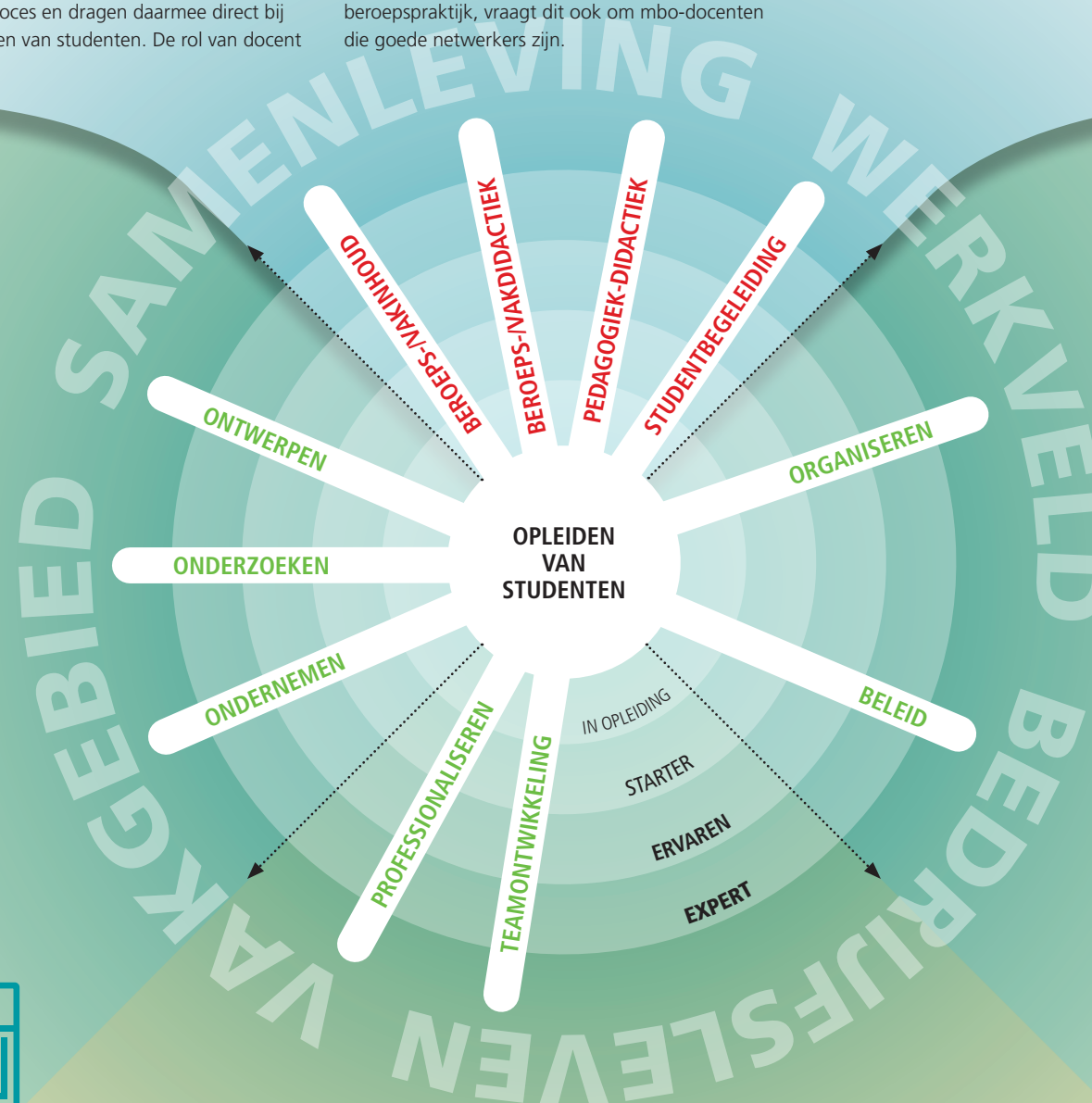
VOORBEELDEN

TEAMONTWIKKELING

- COACH TEAMONTWIKKELING
- COÖRDINATOR TEAMPLAN
- REGISSEUR KWALITEIT VAN HET TEAM

PROFESSIONALISEREN

- WERKPLEKBEGELEIDER
- COACH (STARTENDE) DOCENTEN
- WERKZAAM BINNEN INTERNE ACADEMIE

ORGANISEREN VAN ONDERWIJS

Onderwijsteams zijn verantwoordelijk voor de programmering, het onderwijsproces, de didactische aanpak, de lesmethoden en de kwaliteit van het onderwijs en bijbehorende regeltaken. De rolverdeling vindt plaats in het onderwijsteam. Docenten kunnen ook bijdragen aan discussies over condities voor hun werk en voor het leren van studenten door deel te nemen aan de ontwikkeling, voorbereiding, uitvoering en toetsing van beleid. Docenten dragen op verschillende niveaus bij aan beleid en organisatie. Dit kan zijn binnen de school, op regionaal en/of landelijk niveau.

VOORBEELDEN

- OP HET NIVEAU VAN DE SCHOOL: DOOR DEELNAME AAN DE OR (OF ONDERDEELCOMMISSIE) OF ALS AMBASSADEUR BVMBO, SECTORCONSULENT VANUIT EEN VAKBOND, LID EXAMENCOMMISSIE, KWALITEITSZORG COÖRDINATOR, BPV-COÖRDINATOR, MEDEONTWIKKELAAR VAN STRATEGISCHE PLANNEN.

- OP REGIONAAL NIVEAU: DOOR DEELNAME AAN REGIONALE SAMENWERKINGSVERBANDEN MET HET BEDRIJFSLEVEN OF OVER DOORLOPENDE LEERLIJNEN.

- OP LANDELIJK NIVEAU: DOOR LID TE ZIJN VAN DE BEDRIJFSTAKGROEP MBO RAAD OF BESTUURSFUNCTIE IN BVMBO OF VAKBOND.